

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn woord beeft.

Jesaja 66:2b

Er zijn mensen die weinig op hebben met wat zij noemen een 'kenmerkenprediking'. Dat zou onschrijftuurlijk zijn, het zou indruisen tegen het woord van de apostel Paulus die zegt dat hij niet anders heeft willen weten dan Jezus Christus en Dien gekruisigd. Een kenmerkenprediking is volgens hen geen 'Christus-prediking', maar een 'christen-prediking'.

Bovengenoemde tekst logenstraft deze gedachte. We treffen er namelijk wel degelijk kenmerken in aan. En deze tekst staat niet op zichzelf. Als het gaat om de vraag: 'Wat zijn Gods kinderen nu voor mensen, waar kun je ze aan herkennen, hoe zien ze er uit?' Dan geeft ook de Heere Jezus daar een antwoord op. In de Bergrede noemt Hij ze 'arm van geest'. Het zijn mensen die treuren; die hongerig en dorstig zijn naar de gerechtigheid enzovoorts. Als je naar onze tekst kijkt dan kun je zeggen: Gods kinderen dat zijn mensen die 'een verbrijzelden en nederigen geest' hebben.

We komen ze ook tegen, in de Bijbel, mensen met een verbrijzelde en nederige geest. Ik denk aan de boetvaardige tollenaar. Die achter in de tempel blijft staan, omdat hij zich niet waardig achtte om dichterbij te komen. Een man die zijn ogen niet durfde op te slaan naar de hemel. Een man die op zijn borst slaat als teken van zijn zielensmart en die het voor God uitsnikt: 'O God wees mij de zondaar genadig'. Daar heeft de Heere Jezus duidelijk mee gemaakt wat het betekent: een verbrijzelde en nederige geest.

Kohlbrugge zei: 'God leidt Zijn heiligen wonderbaar'. Dat doet Hij dus. Waar het over gaat in de tekst, dat is Gods eigen werk. Voordat de Heere een hart gaat helen, breekt Hij het. Voordat Hij rijk maakt, maakt Hij arm. Voordat Hij levend maakt, doodt Hij. En zo baant de

Heere de weg en gaat Hij bij de zondaar de ogen ervoor openen voor de noodzakelijkheid van een Borg. Hij gaat plaats maken voor de persoon en het werk van de Heere Jezus Christus. Om te kunnen doen wat de psalm zegt:

*Hij heelt gebrokenen van harte
Hij verbindt ze in hunne smarte*

Het derde merkteken hangt met die andere twee samen. Beven voor Zijn Woord. Hoe komt dat? Waarom beven ze voor het Woord? Omdat ze er geloof aan leenden geworden. Het is waarheid voor hen geworden. Maar dan ook alles wat dat Woord zegt. Dus ook Gods wet. Met al de eisen en al de dreigingen. 'Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen'. Dat geloven ze. En daar beven ze voor. Want God vervloekt hen. Hij veroordeelt hen. 'Mijn ziel gans neergebogen' zegt psalm 6 'Schrikt voor Uw heilig ogen!'

Zo leert God het Zijn volk. Hij leert ze respect voor Zijn heiligheid, voor Zijn majesteit, voor Zijn Woord, voor Zijn wet.

Maar dan het onbegrijpelijke wonder, dat God zulke mensen niet wegstoot. Als ze zichzelf moeten gaan veroordelen, dan veroordeelt God ze juist niet meer. Maar dan wordt dat beloftewoord waar. 'Op deze zal Ik zien'. En dan moet u dat niet verstaan als wordt hier gesproken over het feit dat Hij nu eenmaal alle dingen ziet en dat zijn ogen de ganse aarde doorlopen. Maar het 'zien' waar het in onze tekst om gaat, dat is een bijzonder 'zien'. Dat is een 'zien' in liefde. Zoals je dat leest van het volk van Israël als ze in Egypte verdrukt worden. Dan lezen we dat God hen zag en dat Hij hen kende. Hij hoorde hun gekerm en Hij vergat ze niet. Want Hij hoort het geroep van Zijn ellendigen. Hij ziet ze aan, Hij is met hen bewogen, Hij heeft hen lief.

Waarom? Niet omdat zij zo zijn. Maar omdat Hij zo is. Omdat Hij genadig is. En barmhartig. En groot van goedertierenheid. Daarom kan de Heere Jezus

die armen van geest niet voorbijgaan. Omdat Hij gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. En Hij ziet zo'n verlorene en Hij hoort zo'n verlorene. In Zichzelf bewogen ziet Hij op zulken neer. Hij ziet op hen neer omdat Hij zijn eigen Zoon niet gehoord heeft. Omdat Hij op het geroep dat vanaf het kruis op Golgotha klonk niet heeft geantwoord, daarom kan Hij het geroep van ellendigen horen. Daarom ontfermt Hij Zich over hen.

Wat een wonder. De Heere geeft niet alleen een belofte. Maar Hij gaat dat nu ook waarmaken. Hij gaat die belofte ook vervullen. Want:

*Hij is nabij de ziel, die tot Hem zucht;
Hij troost het hart, dat schreiend tot Hem vlucht;*

Elburg, M.A. Kempeneers

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. M.A. Kempeneers geplaatst over Jesaja 66:2b. Ds. P. den Butter schrijft verder over de woorden van Agur. Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 2:15 onder het opschrift "Een tekst met inhoud." Ds. K. Hoefnagel schrijft over kinderloosheid. Ds. P. Roos levert onder de titel "Isolement" zijn bijdrage. Ds. J.M.J. Kieviet schrijft een column over Bijbelvertalingen. Ook is opgenomen de inhoudsopgave over 2007. We zeggen de fam. Boer- Bunk uit Barendrecht hartelijk dank voor het vele werk dat zij hieraan gehad hebben.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 31 januari verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 24 januari.

AvH

Een tekst met inhoud 2 Tim. 2:15

Een bekende tekst. In het RD staan regelmatig verslagen van bevestiging en intredediensten. 2 Tim. 2:15 wordt nog eens vermeld als bevestigingstekst. Dit is te begrijpen, want het gaat over het dienstwerk. Nu moet onthouden worden, dat de inhoud van de tekst niet slechts geldt voor een bepaalde tijd. Dan wordt geen recht gedaan aan wat de Schrift vermeldt en waar de Schrift op wijst. Als Paulus aan Timotheüs schrijft staat Timotheüs al enige tijd in de dienst. Wat Paulus hem nu voorhoudt heeft betrekking op heel de dienstperiode van Timotheüs. Zo behoren wij het ook te zien. De tekst blijft staan tot de jongste dag. Dan neemt het dienstwerk een einde. Althans in onze bedeling. Indringend had Paulus reeds aan Timotheüs geschreven. In de gemeenten probeerden dwaalleraars invloed te krijgen. Met allerlei gedachten of meningen gingen men in de gemeente rond. De kerkelijke ambtsdragers in het bijzonder moesten zich door niets laten afbrengen van de Persoon Jezus Christus. Zijn opstanding en Zijn heilswerk. Zijn leer dient gehandhaafd te worden. Het ongebonden Woord moest richtsnoer blijven voor hart en leven. De getrouwheid aan het

Woord moet in de gemeenten blijken. Een les voor vandaag, want er komt wat op tafel als het gaat over het Woord van de Heere. Het is noodzakelijk zich daarvan te distantiëren. Getrouwheid moet de gemeente merken. Het bewaart de gemeente ook voor veel. Na het indringend woord komt Paulus tot Timotheüs zelf. Benaarstig u om uzelf Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.

Een blijvend woord.

Zo moeten we het woord van Paulus zien. Timotheüs moet leven bij zijn staan en werken in de dienst van de Heere. Daarbij moet steeds geleefd worden bij de aanwezigheid van de Zender. Zeker, elke dienaar heeft een verantwoording ten opzichte van zijn gemeente. Getrouwheid hoort er in alles te zijn. Maar hij moet zich benaastigen, zich beijveren om zichzelf beproefd voor de Heere te stellen. Timotheüs en zo elke dienaar moet zichzelf stellen voor het alziend, alles onderzoekend en doorzoekend oog van God Die hem zond en hem keurt en beproeft in zijn werk. De dienaar moet zich ook bewust zijn dat de Heere eenmaal zijn werk in het gericht zal brengen. Men moet rekenschap afleggen van al de gedane arbeid. Dan komt de trouw of de ontrouw aan het licht. Het houdt wat in om dienaar te zijn. Er wordt in onze tijd weleens gemakkelijk over gedacht of over gesproken. Maar zo is het niet. Wie leeft bij de tegenwoordigheid van de Heere en wat Hij eist van een dienaar weet wat beven is. Van Calvijn weten we dat vele malen de knieën tegen elkaar stietsen wanneer hij de preekstoel moest opgaan. Maar de lust ontbrak hem niet om steeds weer voor te gaan in de dienst. Vele diensten heeft hij geleid. Op zondag en in de week. Commentaren heeft hij geschreven. Altijd was Calvijn maar bezig met het Woord van de Heere. Dit kan ook gezegd worden van Kohlbrugge. Persoonlijke ontboezemingen kunnen we lezen als het gaat over het preekwerk. Op zijn studeerkamer hilde hij vaak omdat hij zich als nutteloos zag. Een onnutte dienstknecht van de Heere. Desondanks laaide in hem een vuur op om mensen vrije genade te verkondigen. Belijden, smeken en preken worden door een dienaar gekend.

Een arbeider

Nu kan en moet gezegd worden dat er geen rijker ambt is. Het Koninkrijk der hemelen wordt er door uitgebreid en opgebouwd. De Heere Zelf laat Zich niet onbetuigd. Hij betaalt rijk uit. Hij geeft genade en eer aan Zijn dienaren. Maar dan dient er wel voldaan te worden aan de eisen van de Heere. Er staat:

een arbeider die niet beschaamd wordt. Over de uitdrukking arbeider mag niet heen gelezen worden. In de dienst van de Heere staan geen hoogheden. Standhoogheid is er niet in het Koninkrijk der hemelen. Laat een predikant zich niets verbeelden. Al mag niemand hem in de diensten tegenspreken. Hij staat wel boven de mensen. Op een preekstoel. Hij moet zich bewust zijn dat hij om het Woord en voor het Woord op een kansel staat. Het gaat in elke dienst om het Woord van de Heere en zo de verkondiging ervan. Een predikant is slechts knecht van het Woord. Op zich een grote gunst. Want er zijn twee zaken die een echte dienaar niet vreemd zijn. De Heere heeft naar hem om willen zien in Zijn verkiezende liefde en de vrucht ervan wordt bemerkt in het leven. In de tweede plaats heeft de Heere hem in Zijn dienst willen hebben. Hij mag staan in de dienst van de Koning. Calvijn heeft terecht gezegd: De Heere roept mensen tot zijn dienst. Mensjes uit het stof verzezen. Nu kan er in geen enkel opzicht wedervergelding zijn. Dit is totaal uitgesloten. De Heere alleen komt alle eer en roem toe. Maar de Heere gaat een trouwe werker in Zijn wijngaard niet voorbij. Men wordt niet beschaamd. De Heere handhaaft Zijn trouw. Hij maakt waar: Gij zult door Mij niet vergeten worden. Zeker, strijd, beproeving, verdrukkingen, verdieping van zelfkennis blijven niet uit. Echter alles wordt dienstbaar gesteld. Gelijk het goud beproefd, gezuiverd wordt in de smeltkroes, zo wordt de gang van een dienaar gezegend door de Heere. Voor het dienstwerk. Maar ook voor eigen hart en leven. Een duidelijk voorbeeld daarvan wordt gezien in het leven van de apostel Paulus. Nu wordt door Paulus aangegeven hoe het werk moet geschieden.

Dienstwerk

Het dienstwerk is dat het woord der waarheid recht gesneden wordt (vs. 15). Wanneer we lezen van recht snijden, dan kan aan verschillende zaken gedacht worden. Enkele willen we noemen. Allereerst moeten we weten wat onder het woord der waarheid verstaan moet worden. Terecht staat in de kanttekening dat gedacht moet worden aan de zuivere leer van het Evangelie. Die leer nu moet recht gesneden worden. Calvijn denkt hierbij aan een vader die het brood in handen heeft en in stukken breekt. Voor de kleintjes worden de korsten verwijderd. Bijzonder wordt het binnenste van het brood aan al de gezinsleden gegeven. Ieder krijgt zijn deel. Naar de leeftijd. Zo behoort een dienaar ieder zijn of haar bescheiden deel te geven. In het bevestigingsformulier staat: de roeping van een dienaar is om het

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Vere-nigde
Staten en Canada 8 dollar per jaar.
Advertenties € 0,39 per mm met een
kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

woord van de Heere door de Schriften der profeten en apostelen geopenbaard grondig en oprechtelijk aan het volk voor te dragen en het toe te eigenen zo in het gemeen (dat is: algemeen) als in het bijzonder (persoonlijk) tot nuttigheid der toehoorders met onderwijzen, vermanen en vertroosten naar eens iegelijks behoefte, verkondigend de bekering tot God en de verzoening met Hem door het geloof in Jezus Christus. Nu kan het beeld ook wijzen op een ploegende boer die rechte voren trekt. Er kan ook gedacht worden aan het aanleggen van een rechte weg door een bos. Nu is elke arbeider bezig onder het toezien van zijn werkgever, zijn opdrachtgever. Maar hij heeft voor het werk geleerd en het doel van het werk is hem bekend. Zo moet een dienaar ook bezig zijn. Voor de Heere en Zijn gemeente. We weten dat elk werk van een arbeider waar ook een doel heeft. Het is bestemd voor of het gaat mensen dienen. Ploegen gebeurt voor het zaad opdat er voedsel kan komen. Een weg wordt aangelegd voor de begaanbaarheid. Zo behoort nu een dienaar bezig te zijn. Overal waar hij geroe-

pen wordt. Hij is arbeider. Het werk van een arbeider op het veld moet hem niet vreemd zijn. Ploegen, eggen, zaaien. In een bos moet weghakken, verwijderen, pasklaar maken geschieden. Aanleggen. Zo moet het op en onder de kansel toegaan. Mensen moeten voedsel, levensvoedsel, stervensvoedsel ontvangen. De juiste weg moet aangelegd worden. Mensen mogen niet zomaar het bos ingejaagd worden. Dan verdwalen ze. Het kan zelfs voor eeuwig zijn. Welk een hoogst verantwoordelijk werk moet gedaan worden. Maar ook welk een gezegend werk. In de Schrift staat: die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien. Die het zaad draagt dat men zaaien zal gaat al gaande en wenende maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen dragende zijn schoven. Psalm 126: 5 en 6. Het leeft in het hart van de dienaar: Ik heb verkoren de weg der waarheid (Ps. 119:30a). Wie zo dienaar wil zijn om 's Heeren wil, wordt door de Heere niet beschaamd. In het leven niet en aan het eind van het leven niet.

M.C. Tanis

Bijbelstudie

Woorden van Agur - 13

Spr. 30:18-20: Te wonderlijk...

Opnieuw gebruikt Agur een getallenspreuk. Drie of vier dingen worden opgesomd, die iets gemeenschappelijks hebben en daaruit wordt dan lering getrokken. Soms wordt bij zo'n spreuk de les eruit afzonderlijk vermeld; het komt ook voor dat de lezer de toepassing zelf moet maken.

Agur heeft het over vier dingen, die hem te wonderlijk zijn en die hij daarom niet kan doorgronden. Hij weet ze niet, zo erkent hij. Het zijn dingen die boven zijn verstand uitgaan. Hij ziet ze; hij weet dat ze gebeuren; maar begrijpen doet hij ze niet. Welke dingen zijn dat?

Uit het rijk der natuur

Het zijn dingen uit het rijk der natuur. En inderdaad, in de natuur gebeuren wonderlijke dingen. Wat denkt u van de arend, de koning onder de vogels? Een indrukwekkend dier met zijn brede vleugels. Vooral als hij die vleugels uitslaat en ermee van de grond opstijgt en al hoger en hoger vliegt. Hoe kan het bestaan dat dat grote lichaam omhoog de lucht in kan? Hoe komt het dat hij niet naar beneden valt? Kunt u dat begrijpen? Is dat niet te wonderlijk?

Toegegeven, via de natuurkunde hebben we bepaalde ontdekkingen gedaan en

die hebben ons geleerd hoe een groot lichaam via de wetten van de aerodynamica toch omhoog kan stijgen. We hebben dat zelfs nagedaan en zo is er een hele vliegtuigindustrie tot stand gekomen en wordt het luchtruim dag en nacht gebruikt door nog veel grotere 'vogels' die we zelf gefabriceerd hebben. Dat is allemaal waar, maar om te beginnen beschikte Agur in zijn tijd niet over die kennis. En hoezeer verschillende dingen ook verklaard kunnen worden, wonderlijk blijft het immers toch. In Zijn schepping heeft God bepaalde wetten ingebouwd, die de vlucht van de arend mogelijk maken. Ten diepste blijft het een geheim van de Schepper. En nog steeds kunnen we met Agur zeggen: Het is mij te wonderlijk.

Nog zoiets wonderlijks ontdekte Agur toen hij een keer zag hoe een slang zich voortbeweegt op een rots. Zonder poten, alleen maar voortschuifelend op z'n buik, komt dat beest toch vooruit. En dat nog niet eens heel langzaam. Nee, zo'n slang kan nog een hele snelheid ontwikkelen. Is ook dat niet wonderlijk? Hoe kan zoiets eigenlijk?

Deskundige biologen kunnen ook hier wel een verklaring voor geven. Ze zullen ook nog wel gelijk hebben. Maar Agur stond daar die keer niet te kijken met een wetenschappelijk werk over reptielen in zijn hand. Hij stond daar en zag het werk van de Schepper en toen hij dat zag zei

hij opnieuw: Wat is dit wonderlijk; ik kan er niet bij.

Nog een beeld dringt zich aan Agur op. Mogelijk ook nu iets dat hij vanuit zijn eigen ervaring weet. Maakte hij eens een zeereis en stond hij toen aan dek van het schip, dat aan alle kanten door water omringd was? Nergens werd dat schip ergens door vastgehouden. Bovendien had het nog een flinke lading aan boord, waardoor het al met al heel wat kilos woog. Maar zinken deed het niet. Het bleef drijven. Het kon zich zelfs verplaatsen en na een aantal dagen bereikte het de plaats van bestemming. Hoe is dat mogelijk?

Natuurlijk, ook hier is weer een natuurkundige verklaring voor. Die was zelfs in Agurs dagen al bekend, want toen werden er ook al schepen gebouwd in de wetenschap dat die ondanks hun gewicht toch konden drijven. Niettemin, Agur blijft volhouden dat het hem te wonderlijk is.

En dan is er tenslotte nog iets waar Agur zich over verbaast. 'De weg van een man bij een maagd'. De geslachtsgemeenschap, waarbij het lichaam van die man één wordt met dat van het jonge meisje waardoor mogelijk ook nog een kind verwekt wordt. Inderdaad, een van de meest wonderlijke dingen in het leven. Met recht een geheimenis! Voor dat geheimenis wil Agur dan ook heel eerbiedig blijven staan en het niet neerhalen op het platte niveau van seksblaadjes. Hij eerbiedigt deze geschapenheid van de mens waarmee de Schepper mensen in staat stelde zich voort te platen. Trouwens, niet alleen mensen gaf Hij deze mogelijkheid.

Agur heeft er op dit moment ook niet zozeer behoefte aan om dit geheimenis wetenschappelijk te verklaren. Bewonderen - dat doet hij het.

Van de schepping naar de Schepper

Zo gelezen en verstaan heeft deze getallenspreuk van Agur ons al heel wat te zeggen. En waarom zouden we deze interpretatie afwijzen? De Schrift zelf wil ons op meer dan één plaats immers het boek der natuur doen lezen. En we geloven - en dat geloof belijden we immers ook in artikel 2 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis - dat de natuur als een schoon boek is waarin alle schepselen de letters zijn, die ons de onzienlijke dingen Gods te aanschouwen geven. Lees dan met Agur nog maar eens in dat boek der natuur en spel via de letters de woorden, die u op God wijzen en die u tot de uitroep willen brengen: Hoe groot moet Hij zijn, die dat alles heeft geschapen!

Agur stond versteld bij het zien van de wonderen der natuur. Hij zag er de Schepper in. De Schepper van de arend en de slang; de Schepper van de natuurwetten; de Schepper van de mens - man en vrouw - met die wonderlijke gave die we seksualiteit zijn gaan noemen. Wat denkt u ervan? Zó met vakantie gaan en met open ogen rondkijken in het rijk der natuur. Zó een boek over biologie lezen of een boek over physica of over seksuologie. Nee, dan niet blijven steken in 'verklaringen'. Dat wordt al te veel gedaan en zo wordt alles wat wonderlijk mooi en schoon is, ontrafeld en van haar Schepper losgemaakt. Laten we al kijkend en wandelend en lezend eindigen in het wonder. Eindigen in de Schepper.

Kijk zo nog eens rond in de natuur. Zelfs een stuk weiland kan u dan wijzen op uw Schepper. Roepen al die grassprietjes u niettoe: God heeft ons gemaakt? Als u maar lang genoeg luistert zult u het horen. Zeker als u de antenne van het Woord ver genoeg uitschuift.

Geloof u ook niet dat dit soort tijdsbesteding heel wat nuttiger is dan de manier waarop velen hun vakanties besteden en het lezen van allerlei lectuur, waar we niets wijzer van worden? Wat is er ook in dit licht veel vermorderste tijd. En ook vermorderste tijd is tijd die niet meer terugkomt en dus niet opnieuw beleefd en gebruikt kan worden.

Op de zojuist weergegeven manier kan de getallenspreuk van Agur verstaan worden. Maar, in het licht van vs. 20 is het nog de vraag of dit de meest voor de hand liggende verklaring is. Dat vers met name zou onze gedachten wel eens in een andere richting kunnen sturen. Maar ook dan nog blijft waar, dat het boek der natuur ons veel kan leren van onze Schepper en dat we onszelf schromelijk tekort doen als we dat boek of gesloten laten of uit elkaar rafelen.

Allegorisch bedoeld?

Agur kon echter ook wel eens wat anders op het oog hebben gehad. Heeft hij met deze illustraties misschien geestelijke zaken willen aanduiden? Dat gebeurt immers wel vaker in de Bijbel. Denk aan aan de gelijkenissen die de Heere Jezus sprak, waarin Hij via illustraties uit het gewone leven geestelijke zaken trachtte duidelijk te maken.

Op zich zijn zulke verklaringen niet onmogelijk. Maar gaan we deze kant op, dan zullen we ons toch zorgvuldig moeten wachten voor verklaringen, die de genoemde dingen 'vergeestelijken'. We mogen niet gaan allegoriseren. Doen we dat wel dan laten we onze fantasie op die beelden los en op een zeer willekeu-

rige manier gaan we de dingen geestelijk invullen. Die methode van Schriftuitleg kwam in de vroege kerk wel voor. Ook met de beelden die Agur in deze tekst gebruikt, is men soms zo omgegaan. Dat deed bijvoorbeeld de kerkvader Ambrosius.

Nee, ik bedoel niets ten nadele te zeggen van deze kerkvader, die in zijn tijd bischop van Milaan was. Hij was een kind van zijn tijd en in zijn tijd meende men de Bijbel veelal allegorisch te moeten verstaan. Men wilde die Bijbel immers vooral zien en lezen als een geestelijk boek en daarom moesten alle zaken wel een geestelijke bedoeling hebben.

Vandaar dat Ambrosius bij de arend dacht aan Christus en bij de slang aan de duivel en bij het schip aan de kerk en bij de omgang van de man met de maagd aan de ontvangenis van Jezus in de schoot van Maria. We glimlachen als we dit lezen. Tenminste, dat zullen de meesten van ons doen. Hoewel, hier en daar is misschien iemand die zegt: Ja, zo zal het bedoeld zijn; zo is het inderdaad een heel diep woord! Keer op keer blijken er nog mensen te zijn, die op deze manier de 'diepte' van de Bijbel opzoeken. En als er eens een dominee is die zo preekt, dan

is dat de man die ook iets van de 'diepte' gezien heeft.

Maar zo heeft God Zijn Woord niet bedoeld. Wie zou het dan trouwens kunnen verstaan? Zouden we ooit wel weten of we het goed begrepen hebben of moeten we er altijd mee rekenen dat het toch wel eens wat anders zou kunnen betekenen dan wij dachten? En welke uitlegger zou het meest te vertrouwen zijn? De meest vindingrijke? Die met de meeste fantasie misschien?

Nee, Gods Woord is een geestelijk boek, ook zonder dat we het allegorisch gaan uitleggen. Wij hoeven dat Woord niet geestelijk te maken. Dus volgen wij de verklaring van Ambrosius niet, hoezeer we om allerlei anderen redenen deze man toch zullen blijven waarderen.

Welke kant moeten we dan op? Ik meen dat we eens goed moeten letten op datgene wat in al de door Agur genoemde voorbeelden het gemeenschappelijke is. Wat vindt Agur in alle gevallen het wonderlijke? Daar zou de verklaring wel eens gelegen kunnen zijn, zeker als we de verzen 18 en 19 lezen tegen de achtergrond van vers 20.

P. den Butter

Kerkelijk actueel

ISOLEMENT

Getuigenis

Het nieuwe jaar 2008 is nog maar nauwelijks begonnen. Maar de oude tredmolen nodigt ons opnieuw uit onze reis voort te zetten. Het nieuwe jaar treedt in de sporen van het oude. Dat zien we in zaken als geboorte en sterven. Opnieuw werden verse graven gedolven, ook onder ons.

Mij trof een overlijdensbericht vanuit verre streken. Vermeld werd het heengaan van br. Marinus Bos, behorend tot de gemeente te Monarch in Canada (Alberta) en gewoond hebbend in Coaldale, in de nabijheid van Lethbridge. Mijn gedachten gingen terug naar het verleden; in 2002 was ik met mijn zoon Pieter enkele weken in Canada. Ontario was me wel enigszins bekend; een stille wens was altijd nog om eens naar de West (Brits Columbia) te gaan. Het is er toen van gekomen. Het werden inderdaad mooie weken. We konden logeren in de gemeente waar ds. Wüllschleger toen stond (Langley) en vandaaruit hebben we de omgeving breed kunnen verkennen. We hebben meegeluisterd in diverse gemeenten naar de zondagse preken. Er liggen rond Langley enkele

gemeenten, alhoewel het merendeel in een heel andere streek van Canada ligt, namelijk in Ontario.

We hebben vandaaruit een trip gemaakt naar Alberta; een goede bekende uit Ontario, Wayne Schoeman, heeft ons aangenaam gezelschap geboden. De weg naar Alberta voert dwars door de Rocky Mountains, een groots massief in Centraal Canada. Ook in Alberta liggen enkele kleine gemeenten. Een daarvan is de gemeente Monarch, nu bediend door de zoon van onze vriend Schoeman, Jack. Ik heb er zelf in een weekdienst gepreikt. In de Hollandse taal. Ik had van tevoren niet gedacht dat daar nog behoefte aan was, maar dat bleek toch wel het geval. De gemeente was behoorlijk trouw opgekomen en we hebben er een kostbare ontmoeting mogen beleven. Er was iets van de gemeenschap met de Heere merkbaar. Natuurlijk is Engels de voertaal, maar zowel voor mij alsook voor vele anderen bleek de moedertaal toch een zekere meerwaarde te hebben.

We verbleven daar een enkele nacht bij de familie Bos; br. Bos bleek nu volgens de advertentie te zijn overleden.

Ik begrijp natuurlijk wel dat dit u niet in die mate bezig zal houden, zoals dat

mij bezig gehouden heeft. Ik mag u hier natuurlijk niet vermoeien met mijn reisverhalen. Maar ik wil er graag enkele opmerkingen van bezinning op de positie van de kerk in deze wereld aan verbinden.

Het rouwbericht getuigde van een sterke zekerheid: Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God, door onze Heere Jezus Christus. Mijn herinneringen aan de overledene, met wie ik vanzelfsprekend maar kort heb kunnen kennismaken, komen daarmee wel overeen. Er spreekt zekerheid en vastheid uit. Dat brengt me tot een eerste opmerking over een merkwaardig verschil, dat zich voordoet tussen onze kerken hier in Nederland en de kerken in Canada (voorzover ik daar dan bepaald indrukken van heb gekregen).

De familie Bos was vertrouwd met allerlei bekende namen van predikanten, die reeds zijn heengegaan. De naam van ds. G. Boer viel meermalen, omdat ik hem ook gekend heb. Daarnaast ook vele andere namen van nu nog levende predikanten.

Belangrijker was en is de geestelijke inslag. Men woonde reeds vele jaren aan de overzijde. Toch merkwaardig trouw gebleven aan het beginsel der genade. U merkt aan emigranten dat zij het Hollandse leven, zoals het toen was, hebben meegenomen en bewaard; dat geldt vooral ook van het kerkelijke en geestelijke leven. Hoe komt het dat wij in Holland, veel sneller en sterker veranderen dan de gemeenten in Canada?

Identiteit

Het laat zich denken hoe deze ontwikkeling tot stand gekomen is. Onze Hollandse volksgenoten, komend in de Canadese wereld, troffen er een heel andere cultuur aan. Er lagen weinig verbindingslijnen met de Canadese wereld. Zaken als taal en afkomst, kerk en familieverbanden maakten duidelijk, dat de mensen in Canada en overal elders in den vreemde, op de eigen groep waren aangewezen. Ook en meer nog op het eigen levensbeginsel. Het proces van assimilatie kwam maar heel moeizaam op gang. In Nederland ligt dat anders. Wij, als mensen van de kerk, voelen ons veel meer verbonden blijkbaar met ons volk in zijn volle breedte dan onze vrienden in Canada en elders.

Geen vreemde zaak dus, dat de Canadese kerken meer verbondenheid met de traditie en het beginsel tonen dan de Hollandse kerken hier. Eenzelfde verschijnsel doet zich voor in de grote stad. Een gemeente in de stad toont, hoe vreemd het lijkt, meer vastberadenheid en standvastigheid dan de dorpsgemeente.

Ik heb zeker waargenomen dat ook

Canadese gemeenten niet gevrijwaard blijven voor wereldse invloeden, maar het mag toch een wonder heten dat deze gemeenten in een zo vreemde omgeving hun beginsel nog zo duidelijk bewaard hebben. Dat is beschamend voor ons in Nederland. Emigranten houden ons soms de spiegel voor. Het gebeurde in 2000 dat er in Friesland een reünie plaats vond van emigranten die vele jaren daarvoor naar elders waren geëmigreerd. Het thema voor hun congres luidde: Is God ook geëmigreerd? U begrijpt het? Deze mensen vonden in Friesland in hun kerkelijke kringen een volk zonder God; God leek verdwenen, geëmigreerd te zijn. Veel kerken stonden leeg, juist in de kringen waar zij vandaan kwamen (GK), de zondag was radicaal veranderd, de geloofsbeleving uitgehold. Zo houden familieleden van ver ons de spiegel voor. Het "onbesmet bewaren van de wereld" staat in Nederland veel meer onder druk dan in emigratiegebieden. Wel een schrik voor die Friese emigranten, maar het mocht nog veel meer een schrik zijn voor ons. Weer hetzelfde: we stromen en merken het nauwelijks. Is God ook geëmigreerd? Nee, dat is Hij niet, maar de Heilige Geest kan Zich wel terugtrekken. Waar is God? Dat was de benauwende vraag van de dichter; het mag in een ander opzicht ook onze vraag wel zijn. Gods Woord meldt ons de ernst daarvan (denk aan Ezechiël bijvoorbeeld).

Opmerkelijk is ook dat de FRC (onze zusterkerken in Canada en Amerika) toch een zekere toename vertonen. Dat is ook heel bijzonder. In Ontario, maar zeker ook in Brits Columbia en Alberta bevinden zich soms heel grote gemeenten, voornamelijk behorend tot de GG. Wat een voorrecht dat de kerk voor deze mensen zoveel mag betekenen. Gelukkig is de Heere niet weg uit onze landen, maar er is wel een proces gaande van uitholling en verval.

Doperdom

Er is verder in Canada nog een verschijnsel, dat ik daar tijdens het bezoek waarnam. Ik had er nooit van gehoord maar men kende daar de Hutterites en men nodigde ons uit voor een bezoek aan hen. Het gaat om mensen uit Oostenrijk, die vanwege vervolging in de 18^e en 19^e eeuw waren verstrooid naar allerlei andere landen, naar Rusland, maar uiteindelijk ook naar Canada en Amerika. De Amish zijn onder ons meer bekend, maar deze Hutterites komen toch ook in grote getale voor. Ze zijn verwant met de Amish-lifestyle. Het zijn van oorsprong Wederdopers en hun doperse opvattingen zijn terug te vinden in hun leefwijze. Ze leven namelijk in kolonies en trachten zich zoveel mogelijk af te

Bijbelvertalingen.

De discussie rond de NBV kennen we. De synode-uitspraak inmiddels ook. Ondertussen zijn we 'onder ons' in onze aandacht gezwenkt van de NBV naar de HSV. De kolommen van het RD vullen zich ermee. Temeer nu degenen die de HSV afwijzen bijval ontvangen uit onverwachte hoek: ds. P. Oussoren, vertaler van de Naardense Bijbel. Stelling en tegenstelling wisselen elkaar af. Hier en daar heeft het naar mijn gedachte iets van een weeldeprobleem.

Tot die laatste gedachte kwam ik vooral toen ik het kleine berichtje in de krant van 27 december las. Geput uit het kerstbericht van Wycliffe Bible Translators. Van de circa 6900 talen die in dit ondermaanse worden gesproken, zijn er plusminus nog 2250 waarin de Bijbel niet is vertaald. In deze talen dus zelfs nog geen klein stukje Bijbel. Let wel, in maar iets meer dan 300 talen is de hele Bijbel beschikbaar. Het Nieuwe Testament in minder dan 800 talen. Dat zijn natuurlijk prachtige aantallen. Om dankbaar voor te zijn. Maar toch... Op de grote Pinksterdag horen de mensen in Jeruzalem de apostelen ieder in de eigen taal, waarin ze geboren zijn. Na zoveel eeuwen kan nog niet ieder in deze wereld het nazeggen.

Een poosje geleden las ik het prachtige boek van W. van der Zwaag over William Carey, pionier van de wereldzending († 1834). Van eenvoudige komaf zijnde, heeft Carey zich een fabelachtige kennis van de bijbelse talen verworven. Louter door zelfstudie. Gedreven door een onweerstaanbaar vuur om het Evangelie onder de heidenvolken te brengen. Hij vertaalde (delen van) de Bijbel in maar liefst veertig talen... Zelf sprak hij die talen vloeiend. Een geniaal man was hij die zijn bijzondere talenten geheel in dienst van de Heere stelde. "Wat is er in de hele wereld waard om voor te leven, behalve de tegenwoordigheid en de dienst van God?", vroeg Carey zichzelf en anderen. "Ik voel een brandende begeerte dat de hele wereld God mag kennen en Hem dienen!" Zo was zijn getuigenis, onderstreept door een leven in zelfverloochening.

Laten we ons bejaven voor een zo zuiver en betrouwbaar mogelijke vertaling in onze taal. Laten we ons inspannen voor een zuivere vertaling die tegelijkertijd leesbaar en verstaanbaar is in de 21^e eeuw. Maar laten we daarnaast niet vergeten de opdracht van de Heere Jezus om de Schriften bij "alle creaturen" te brengen. Is het misschien een roeping die concreet tot u of jou komt?

J.M.J. Kieviet

zonderen van de wereld. In kleding en cultuur zijn zij anders dan de hen omgevende wereld. Dat lijkt op het Roomse kloosterleven, met dit verschil dat deze mensen zich wel gewoon begeven in de maatschappij en bijvoorbeeld inkopen doen in de grote stad. Bij de Amish is het gebruikelijk, zo hoorde ik laatst, dat de jeugd enkele jaren gewoon de wereld intrekt om zodoende vrijwillig een keus te kunnen maken. Velen keren dan toch later weer terug in de eigen omgeving. Bij deze groepen is er vrijwel geen sprake van enige versmelting met de hun omgevende maatschappij en die neiging wordt dan weer versterkt door de doperse achtergrond. De Wederdopers meden zoveel mogelijk de wereld. Het kwaad zat in stoffelijke zaken; de maatschappij was in hun ogen geheel verdorven. Daarom was er geen enkele omgang met de wereld. Zelfs geen machines of moderne werktuigen, geen telefoon soms en ook geen elektriciteit. Deze gemeenschappen komen nog steeds voor.

Dat stelt ons voor de vraag hoe we omgaan met de ons omringende wereld. Veel jongeren zullen inmiddels het probleem herkennen, of natuurlijk niet. Ouders weten er ook over mee te praten. Het is waar: geen kolonie, geen klooster, geen getto kan ons mensen, bewaren voor de verzoeken. Er is geen vlucht mogelijk vanuit de wereld. Ook Paulus onderkende dat al. Tegenover de wereldwijding van de dopers kan gesteld worden de wereldwijding. Dan gaat het erom de ons omgevende wereld te confronteren met het Woord van God. Velen verwachten daar alles van. Men offert soms de eigen gemeente eraan op, om de wereldling maar te bereiken. Maar juist de laatste tijd gaan er stemmen op, die aangeven dat allerlei vormen van evangelisatie feitelijk weinig vruchten hebben afgeworpen. Dr. W. Dekker stelde in de krant dat de moderne mens toch een andere heiden is dan die uit de tijd van de zending. Moeilijker te bereiken. En in kringen van de EO heeft men ook aangegeven, dat er in feite weinig mensen echt bereikt zijn met het Woord van God door allerlei vormen van laagdrempeligheid.

U bereikt de meeste wereldlingen met het Woord, als u zelf mag leven uit de kracht van Gods genade. Dat is de echte wereldwijding. Geen uitbrekende acties, maar gewoon willen leven bij het Woord. En dan kan het ook. Zo kan de kerk bewaard blijven. Het is zelfs zo dat de grote massa's nooit een garantie vormden voor een standvastig gemoed. Waar haalde Noach de kracht vandaan om zichzelf te kunnen blijven? Hij wandelde met God. Hetzelfde staat er van Lot. Gods Woord vermeldt er velen die

getrouw bleven temidden van de vijandige wereld. Denkt u maar aan de martelaren in onze tegenwoordige tijd. Zij mogen staande blijven en getrouw bevonden worden in zware verzoeken. Het dienstmeisje van Naäman beleefde haar geloof in een vreemde omgeving. De gemeente van Filadelfia had kleine kracht; desondanks getuigt de Heere dat men Zijn Woord bewaard had. De Heere kan de kleine kerk van Nederland ook nu bewaren. Als wij maar iets mogen kennen van die kleine kracht! Deze kracht ligt in het geloof in Christus. Niet in eigen kracht, maar in Zijn kracht. Maar er ligt een wisselwerking: omdat gij het woord Mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zo zegt de Heere, zal Ik ook u bewaren.... Het is dus niet onverschillig hoe we in de wereld staan.

Er kan veel vrees zijn. Kan ik staande blijven? We kunnen niet één ogenblik staande blijven. De vijanden zijn mach-

tig. De wereld spant samen met de duivel en je eigen hart. De Heere zegt echter: Niemand zal ze uit Mijn hand rukken. Mogen we de heerlijkheid van Koning Jezus ervaren en zien? Die oude pelgrim kon het zeggen: Weg wereld, weg schatten, gij kunt niet bevatten, hoe rijk ik wel ben; 'k Heb alles verloren, maar Jezus verkoren, Wiens eigen ik ben. Daartoe is wel nodig dat er over Nederland en de kerk van Nederland een nieuw ontwaken komt; de Heere kan het geven. Bent u zwak? Dan bent u juist een geschikt voorwerp voor de kracht van Christus. Gevoelt u zich verloren en meegesleurd door de vijand? Dan bent u er beter aan toe dan degenen die geen enkele hinder hebben van uw moeiten. De Heere is u nabij. Vanuit Zijn kracht wordt juist ook onze zwakheid beleefd. Als ik zwak ben, dan ben ik machtig.

P. Roos

Op bezoek bij...

Graag kom ik even langs bij hen die worstelen met kinderloosheid. Er is heel veel over te zeggen, maar ik wil het nu in het bijzonder hebben over het gebed om kinderen. En laten we dan maar gelijk met de deur in huis vallen: in de regel bidt een pas getrouwd stel niet om de kinderzegen, omdat men gewoon kinderen verwacht! Zo gaat dat onder ons. We rekenen er min of meer op. Als kinderen na verloop van tijd uitblijven gaat het dringen en geven we het een plaats in ons gebed. Deze handelwijze moest ons voor God verootmoedigen.

Maar vervolgens kunnen we de vraag stellen naar het hoe van het bidden om een kind. Wat is het dan vaak een bidden van een (in God) teleurgesteld hart. Wat wordt er dan gauw overredend en dwingend gebeden, wat opstandig al en zenuwachtig. Als mens kan ik het allemaal heel goed begrijpen. Maar het gebed ademt dan geen geloof, geen vertrouwen. We staan dan eigenlijk op onze rechten, trekken een lip in het gebed en hebben al helemaal geen oog voor dat ene, volmaakte gebed: Uw wil geschiede!

Al weet de Heere wat er van Zijn maaksel staat te wachten, toch is het Hem aangenaam als we deze verkeerde gebeshouding voor Hem belijden en Hem vragen ons bidden te leren. Dat is het eerste wat ik graag wilde zeggen.

Ten tweede haast ik mij te zeggen dat het goed is als we ook de nood en het kruis van de kinderloosheid voor de Heere brengen, elke dag. Zegt Psalm

10 immers niet dat Hij de moeite en het verdriet aanschouwt? Maar dezelfde Psalm houdt ons ook voor om die moeite in Gods hand te geven. Dat wil zoveel zeggen als: het leren over te geven aan Hem. En aangezien we ook dat van onszelf niet kunnen of willen, mogen we vragen of Hij het van ons overneemt! Want God wil met onze moeite aan het werk. Zijn handen zijn werkhanden! Hij wil ons door Woord en Geest bij de oorzaak van alle moeite bepalen. Dat is de zonde. Wij hebben niets te eisen daarom. Dan leren we het bidden echter niet af, maar juist aan! Dan leren we om genade bidden. En ook of Hij ons uit genade zou willen verblijden met een kind.

Maar - en deze opmerking dan ten derde - een gelovig gebed laat God ook vrij! Er komt een zekere rust en overgave en een berusting in Zijn beleid. We weten dat Hij het gebed wel altijd hoort, maar niet altijd verhoort. Dan komen we in een spanningsveld terecht: aan de ene kant worden we geroepen Hem al onze begeerten bekend te maken. Aan de andere kant leren we buigen voor Gods soevereine wil. En dan maar aanhouden totdat! Totdat het wonder gebeurt, en we als Hanna destijds een lief kindje in onze armen mogen sluiten. Of totdat de Heere het ons duidelijk maakt dat kinderen voor ons niet zijn weggelegd.

Dat kan de Heere duidelijk maken op twee manieren. God spreekt door middel van Woord en Geest. Let wel: als een antwoord op het gebed! Dan maakt God ons duidelijk wat Hij Mozes duide-

lijk maakte, toen die steeds bad om het beloofde land binnen te mogen gaan: Het zij u genoeg; spreek niet meer tot Mij van deze zaak, Deut. 3:26. Maar Hij kan het ook in de weg van Zijn voorzienigheid duidelijk maken, bijvoorbeeld als het krijgen van kinderen om een lichamelijke reden niet (meer) kan. Maar als God zó antwoordt, schenkt Hij er altijd troost en overgave bij. En kracht om je kruis te dragen. Ten vierde en ten slotte: het is en het

blijft een kruis. Een kruis dat menigeeen draagt en ook nog op oudere leeftijd als schrijnend wordt ervaren. En daarom is het zo noodzakelijk en profijtelijk dat we eens voor het eerst en altijd weer opnieuw bij de oorzaak van alle ellende terecht komen. Om der zonde wil zijn er zoveel kruisen in de wereld als er mensen zijn. Nu is er ook een volk dat soms getroost zijn kruis mag dragen. Om Christus' wille. Die het zwaarste kruis droeg en ongetroost! Een kruis dat je

in eigen kracht moet dragen is zwaarder dan het kruis dat door de medelijdende Hogepriester wordt megedragen. En in het geloof leren we dat er niets bij geval geschiedt en alles een doel heeft en dat God het Zijn kind na deze doet verstaan als op alle raadselen een antwoord wordt gegeven en God alle tranen van de ogen zal afwissen.

Inhoud 2007

Meditaties

schrijver

Ds. P. den Butter
Ds. A. Hoekman
Ds. P. Roos
Ds. P. Roos
Ds. A. van der Weerd
Ds. P. den Butter
Ds. K. Visser
Ds. P. van Zonneveld
Ds. A. van Heteren
Ds. A. van Heteren
Ds. P. den Butter
Ds. A. van Heteren
Ds. J.M.J. Kieviet
Ds. M. van der Sluys
Ds. H. van der Ham
Ds. A. van Heteren
Ds. J.P. Boiten
Ds. P. Roos
Ds. M. Vlietstra
Ds. J.P. Boiten
Ds. A. van der Weerd
Ds. A. van der Weerd
Ds. J.P. Boiten
Ds. M. Vlietstra

tekst

Genesis 8:11
Deuteronomium 5:29
1 Samuël 2
2 Koningen 5
Psalm 32:3a en 5a
Psalm 40:9
Psalm 42:3a
Spreuken 3:6a
Jesaja 53:10a
Daniël 12:13
Mattheüs 27:53
Mattheüs 5:13a
Markus 10:45
Markus 15:39
Markus 2:3
Lukas 2:7 gedeeltelijk
Handelingen 13:48b
Handelingen 9:4b
1 Korinthe 15:26
Efeze 4:1b
1 Thessalonicensen 1:6c
Hebreeën 12:17b
Hebreeën 13:8
1 Johannes 5:3b

pagina

149
269
209
197
233
101
173
185
65
245
89
17
53
77
29
281
161
221
113
257
125
137
1
41

Van de redactie

Ambtsdragersconferentie
Biddag voor gewas en arbeid
Br. Beukers
Column
Dankdag voor gewas en arbeid
Dordrecht – jas
Ds. J.M.J. Kieviet
Ds. M. Vlietstra
Ds. P. van Zonneveld
Fam. Ds. Stehouwer
Fam. Ds. Vlietstra
Goede Vrijdag en Pasen
Inhoud en opzet blad
Kerstdagen en jaarwisseling
Kerstdagen en jaarwisseling
Nieuwe regering
Ontmoetingsdag Urk
Ontmoetingsdag Werkendam
Opbrengst visverkoop
Pinksterappel

234, 258, 270
66
66,78,90,102,114,150,211,234, 270
221
246
2
1,18,29
90
211,222,246, 270
258
258
78
234
1
282
54
150,162,173,185,198,210
54,66,78,90
222
114

Reformatieherdenking	246
Rotterdam-Kralingen	150,161,173
Zendingsdag Elburg	90,102,114,126, 138,150,162

Varia

Bidstond en voorbede Generale Synode 2007	170
Chr. Geref. Kerk Nieuw-Balinge 100 jaar	122
Commissie Vormingswerk Chr. Geref. Kerken	206
Cursus geestelijke vorming Middelharnis 2007/2008	207
Cursus geestelijke vorming Zeist 2007/2008	196
De Geest leert bidden	131
Dit Koningskind lanceert nieuwe website	219
Ds. M. Vlietstra 55 jaar predikant	255
Fusie zondagsscholenbond met LCJ	39
GBS-toogdag	230
Haamstede-conferentie 2007	100
Hymn-avond Grote kerk Vianen	170
Interieur Chr. Geref. Kerk teruggebracht in oorspronkelijke staat	86
Jaarlijkse psalmzangavond t.b.v. Stéphanos in Kampen	219
Jeugdwerkadviseur LCJ	170
Kadervorming LCJ	40
LCJ 23+ Bijbelstudieconferentie	219
LCJ Kruispuntconferentie	110
Lunterse lezingen	132
Mbuma Zendingsdag te Utrecht	110
Ontmoetingsdag voor schippers	218
Op een zaterdag in september naar Apeldoorn	216
Open dag Waardheim op D.V. 12 mei 2007	88
Opening kerkgebouw "de Ark" te Culemborg	143
Oranjeconcert t.b.v. Stéphanos	100
Persbericht	144
Persbericht	184
Presentatie DJW-reizen 2008	292
Samen alleen-contactavond voor rouwdragenden	220
Sportieve actiedag LCJ voor Leven in beeld	111
Studiedag cultuur en jongeren	244
Verslag "media-avond" LCJ 10 mei 2007 te Bunschoten	144
Voor u gelezen ds.Tj.de Jong	132
Zendingsdag 2007	145
Zendingsmiddag	38

Artikelen

Ds. C.P. den Boer	Kringgebed	37
Ds. C.P. den Boer	Gebedsgenezing	93
Ds. P. den Butter	Bij het heengaan van ds. J.H. Velema	203
Ds. P. den Butter	Grenzen opzoeken	115
Ds. P. den Butter	Johannes (9)	33
Ds. P. den Butter	Johannes (10)	49
Ds. P. den Butter	Johannes (11)	56
Ds. P. den Butter	Johannes (12)	85
Ds. P. den Butter	Op weg naar de synode	155
Ds. P. den Butter	Waarheid en geweten	44
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (1)	163
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (2)	174
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (3)	194
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (4)	199
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (5)	211
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (6)	222
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (7)	240
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (8)	247
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (9)	261
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (10)	270
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (11)	282
Ds. A. van Heteren	Bijbelonderzoek	81
Ds. A. van Heteren	De bekering (1)	130

Ds. A. van Heteren	De bekering (2)	151
Ds. A. van Heteren	De bekering (3)	162
Ds. A. van Heteren	De bekering (4)	175
Ds. A. van Heteren	De bekering (5)	187
Ds. A. van Heteren	De bekering (6)	204
Ds. A. van Heteren	De bekering (7)	214
Ds. A. van Heteren	De bekering (8)	223
Ds. A. van Heteren	De bekering (9)	234
Ds. A. van Heteren	De binding aan de belijdenis	31
Ds. A. van Heteren	De Kinderdoop	252
Ds. A. van Heteren	Florentius Costerus	23
Ds. A. van Heteren	God en het lijden	119
Ds. A. van Heteren	Het leven van Jezus Christus (1)	62
Ds. A. van Heteren	Het leven van Jezus Christus (2,slot)	72
Ds. A. van Heteren	Profetie en tongentaal (1)	168
Ds. A. van Heteren	Profetie en tongentaal (2)	189
Ds. A. van Heteren	Uit genade zalig	5
Ds. K. Hoefnagel	Een boze tijd	181
Ds. A. Hoekman	Samenvatting preek A. Hoekman	179
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (1)	126
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (2)	139
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (3)	153
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (4)	180
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (5)	190
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (6)	202
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (7)	226
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (8)	242
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (9)	272
Ds. J.M.J. Kieviet	De verzegeling met de Heilige Geest (10,slot)	287
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen (9)	8
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen (10)	18
Ds. J.M.J. Kieviet	Dr. H.F. Kohlbrugge op de kansel van Vianen (11,slot)	47
Ds. J.M.J. Kieviet	Gans Israël	96
Ds. J.M.J. Kieviet	Het evangelie van de heerlijkheid van Christus (intreepreek Dordrecht-Centrum)	46
Ds. J.M.J. Kieviet	Van der Groe doet het hekje toe	253
Ds. J.M.J. Kieviet	Waar het op aankomt! (afscheid Rotterdam-Kralingen)	30
Ds. J.M.J. Kieviet	Waar is ons kind?	167
Ds. H. Korving	J.C. Ryle over de sabbat(1)	69
Ds. H. Korving	J.C. Ryle over de sabbat (2)	80
Ds. H. Korving	Opening van de Synode	217
Ds. H. Korving	Verslag Generale Synode (2)	236
Ds. H. Korving	Verslag Generale Synode (3)	263
Maarten van Middelkoop	Geloof en geloof is twee?	59
Ds. P.Roos	Belijden	42
Ds. P.Roos	De bekering	191
Ds. P.Roos	De Koning en de keizer	2
Ds. P.Roos	De leerdienst (1)	35
Ds. P.Roos	De leerdienst (2)	55
Ds. P.Roos	De leerdienst (3)	66
Ds. P.Roos	Een waar geloof	127
Ds. P.Roos	Heiligmaking	182
Ds. P.Roos	Het gebed	200
Ds. P.Roos	Het verbroken altaar	22
Ds. P.Roos	Ijverige pogingen...	237
Ds. P.Roos	Kennis der ellende	78
Ds. P.Roos	Kerkelijk actueel - Breezer	273
Ds. P.Roos	Kerkelijk actueel - Evolutie	284
Ds. P.Roos	Kerkelijk actueel - Ontwikkelingen binnen Ger.Gem.	249
Ds. P.Roos	Kerkelijk actueel - Rechtsherstel	259
Ds. P.Roos	Neonomisme	116

Ds. P.Roos	Studie	228
Ds. P.Roos	Verzoening door voldoening	91
Ds. P.Roos	Volheid in Christus	150
Ds. P.Roos	Zekerheid des geloofs	140
Ds. P.Roos	Zondag 23	165
Ds. W. Silfhout	Saddam Hussein	20
Ds. M.C Tanis	De evangelische plicht in het dagelijkse leven	4
Ds. M.C Tanis	Wees attent	19
Ds. M.C Tanis	Wat geeft blijvende winst	33
Ds. M.C Tanis	Hartelijk, indringend onderwijs	43
Ds. M.C Tanis	Pastorale aandrang	54
Ds. M.C Tanis	Opwekking en zekerheid	68
Ds. M.C Tanis	Werken in het licht van de wederkomst	84
Ds. M.C Tanis	Christelijk leven en uitzicht	90
Ds. M.C Tanis	Welk een slotwoord	107
Ds. M.C Tanis	Nog één keer de brief	114
Ds. M.C Tanis	Een tweede brief	129
Ds. M.C Tanis	Aanhef en Zegenbede	138
Ds. M.C Tanis	Welk een belijden vanuit een dodencel	154
Ds. M.C Tanis	Gods werk geeft blijdschap en perspectief	164
Ds. M.C Tanis	Een hart onder de riem	176
Ds. M.C Tanis	Enkele gedachten	177
Ds. M.C Tanis	Laat Gods gave leiden tot het niet schamen	186
Ds. M.C Tanis	Een herinnering	195
Ds. M.C Tanis	Wat is het heil van de Heere groot en rijk	198
Ds. M.C Tanis	Door genade geloofskracht en zekerheid	213
Ds. M.C Tanis	Een stukje eenheid	214
Ds. M.C Tanis	Een hartelijke oproep	225
Ds. M.C Tanis	1962-2007	227
Ds. M.C Tanis	Droefheid en blijdschap	238
Ds. M.C Tanis	De "R" in de maand	242
Ds. M.C Tanis	Twee aansporingen van betekenis	246
Ds. M.C Tanis	Nieuwe Bijbelvertaling	253
Ds. M.C Tanis	Het staan in de dienst met verwachting	258
Ds. M.C Tanis	Gedenken waard!	275
Ds. M.C Tanis	In memoriam prof. G. Wisse	276
Ds. M.C Tanis	Welk een woord. Daarom volharding	286
Jetty Vermeulen	Jona, de ongehoorzame heilige (LCJ)	97
Ds. K. Visser	Roeping van Christus tot visser der mensen	178
Ds. K. Visser	De derde synodeweek	289
Ds. A. van der Weerd	Snijden in de prediking (5-slot)	7
Ds. A. van der Weerd	Gedekte hoofden	58
Vragen ds. K Hoefnagel		
Ambtelijke moeiten (1)		49
Ambtelijke moeiten (2)		58
Bloed eten		250
De genezing van Bartimeüs		205
De groet		118
De liefde van de zondares		71
De stam van Dan		156
De volkstelling		142
Een familieprobleem		36
Een verheerlijkt lichaam		108
Eli		205
God is liefde		193
Heeft Jakob het stuk land (Gen. 48:22) veroverd of gekocht?		83
Het spreekverbod		229
Moest er toch nog gelost worden in Israël als de zoon niet de eerstgeborene was?		83
Persoonlijke toe-eigening (2)		9
Vrouw aan Avondmaal		216
Wat betekent de naam Jemini?		205

Boeken**schrijver**

Aalst, ds. G.J. van
Ambrosius, Isaac
Amstel, ds. J. van
Baxter
Berg, Anne Jaap van den
Blanchard, John
Boeder, André
Bonar, Andrew A.
Borst, dr. J.C.
Brink, Gijsbert van den e.a.
Campen, Coosje van
Detmar, D.A.
Dorp, Jaap van e.a.
Egas, ds.A.A.
Estrik, ds. J.W. van e.a.
Exalto, dr. J. e.a.
Floribella
Gelder, ds. M.J. van
Glashouwer, ds. Willem J.J.
Hartingsveldt-Moree, Andrea van
Henry, Matthew
Hofman, Bert
Hoogerwerf-Holleman, R.
Hooghwerff, B.
Kattenberg, ds. R.
Koelman, Jakobus
Kohlbrugge, dr. H.F.
Lambregtse, Cornelis
Leeuw, ds. G.M. de
Linden, ds. G.M.P. van der e.a.
Mauritz, J.H. e.a.
Mout-van der Linden, Frieda
Peels, Dr. H.G.L.
Priester, Christien de
Rebel, L. e.a.
Reuver, dr. A. de
Ridderus, F.
Ruitenburg, ds. P. van
Ruitenburg, ds. P. van
Ryle, John Charles
Schot, ds. A.
Schothorst, Hendrik van
Sliedregt dr. C. van
Spijker, dr. W. van 't
Spurgeon, C.H.
Spurgeon, C.H.
Tubant, Barnold
Velema, dr. W.H.
Ver. Bevord. Zondagsrust
Vergunst, drs. P.J.

Visky, Ferenc
Vogelaar - van Mourik, Geesje
Vogelaar - van Mourik, Geesje
Voorberg, ds. P.L.
Vreugdenhil, ds. C.G.
Vreugdenhil, ds. C.G.
Wander, Nelleke
Zwan, ds. A. van der

titel

Ten dis geleid 132
Het zien op Jezus 25
De zegen van het Avondmaal 254
Geestelijke depressiviteit 171
Vertaald verleden 15
Licht op Markus 133
De deserteur 254
Een kind door God bemind 26
Naomi 145
Strijdbaar of lijdzaam 61
De vreugde tegemoet 172
Kan ik zeker zijn van mijn zaligheid? 267
Heilige tekst in onze taal 25
Doorgrond mij en ken mijn hart 122
Volgens eed en plicht deel 3 134
Het blijvende Woord deel 3 62
Stille uren 172
Het dierbaar geloof 133
Waarom Israël? 265
Komt tot Mij 158
Dagelijkse omgang met God 254
Crisis in de kerk 87
Meer dan ene zegen 255
Het vrome volk in U verheugd 170
Onder een open hemel 158
Verborgen omgang 157
Troost Mijn volk 123
In Zijn arm de lammeren 39
Onveranderlijke liefde 39
Jaarboek 2007 146
Stap voor stap 255
De strik ontkomen 158
God en het geweld in het Oude Testament 264
Licht en uitzicht 267
Daar is kruid voor gewassen 243
Calvijns gebedsleer 146
Onlangs Godzalige Sara, en nu zalige Sara 60
Even praten, brieven aan kinderen 290
Zeker weten 171
Bent u gelukkig? 276
Door het geloof 121
Uw trouw alleen 24
Het Nieuwe Jeruzalem 52
Het troostboek van de kerk 15
De macht over satan 133
Leven in God 264
Gedragen door trouwe handen 99
Een lied in de levensavond 39
Een Lied op de sabbatdag 121
In de leer bij Luther, Hervormd en Luthers
in dezelfde kerk 39
Gebonden en toch vrij 51
Een brief uit de gevangenis 254
Op vrienden moet je zuinig zijn 99
Doopt en kerk 267
Jona de profeet 266
Vrucht dragen voor Hem 171
Je telt toch mee Rieno! 99
Volhardend vertrouwen 74

Dagboeken

Honigdroppels 2007

26

Columns

Ds. P. den Butter	Geloven in de kracht van mensen	287
Ds. P. den Butter	Jan Pronk	215
Ds. P. den Butter	Selektief	263
Ds. P. den Butter	Studiecommissie	239
Ds J.M.J. Kieviet	De synode vergadert voort...	275
Ds J.M.J. Kieviet	Excuses?	227
Ds J.M.J. Kieviet	Liefde en kritiek	251
Op bezoek bij		
Ds. K. Hoefnagel	Een hulpbehoevende huisgenoot uit huis plaatsen	239
Ds. K. Hoefnagel	Het verlies van een kind	262
Ontmoetingsdag Werkendam		
Ds. P. den Butter	Psalm 40:9	101
Ds. P. Roos	Onder de wet	102
Ds J.M.J. Kieviet	Zonder de wet?	104
Ds. K. Visser	Het gebed van de bruidskerk om de werking van de Heilige Geest	106
Ontmoetingsdag Urk		
Ds. K. Hoefnagel	Urk 15 september 2007	212

T.H ZUNA bij RIJSEN

vakantiewoningen waar van een rolstoelvriendelijke v.a.g.v mooie fiets en wandel mogelijkheden 55+ buiten schoolvak. korting bel voor info 0548-512790 of kijk op www.vakantieoordholsappel.nl

Boekbespreking

Dr. H.F.Kohlbrugge, Mijn gebed is tot U, gebonden, 121 blz., 14,90, Uitgave Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2078-7. Dit boek bevat tien preken van Kohlbrugge (1803-1875). De preken gaan over 1 Kronieken 4: 9 en 10, Psalm 65:3, Jesaja 45:22, Lukas 18:9-14, Johannes 3:3, Hebreëen 4:14-16, Zondag 45 vraag 116,

Zondag 45 vraag 117 en twee preken over Zondag 45 vraag 118. Veel behartenswaardige zaken staan in deze preken opgetekend. Liefhebbers van Kohlbrugge zullen zekere deze bundel preken aanschaffen en lezen. In Elberfeld gebruikte men de Bijbelvertaling van Luther. Deze is bij het vertalen van de preken meestal aangehouden; in mindere mate is uit de Statenvertaling geciteerd. Het boek is samengesteld door dhr. N.A. Eikelenboom die hier en daar langere zinnen in kortere opgedeeld heeft. We willen u enkele regels doorgeven uit de preek over Lukas 18:9-14 over de zelfvernederen van de tollenaar; "En dat is zelfvernederen, als wij niets van werken weten, maar voor God komen als de tollenaar, ook al hadden wij de goede werken van alle heiligen bij elkaar. Want de goede werken, als zij echt goed zijn, zijn vrucht van de Heilige Geest. Wij blijven onnutte dienstknechten, ook al hebben wij alles gedaan wat wij schuldig zijn om te doen. En wéér is dat zelfvernederen, als wij het voor God uitspreken: o God, wees met mij, de zondaar, verzoend! Dat wij het dus voor God willen weten, echt zondaars te zijn, niet maar zondaars, alleen wat het verleden betreft, maar ook wat het heden betreft; geen zondaars die daarnaast nog iets goeds hebben, maar grote, erge zondaars, die in gedachten, woorden en werken overtreders zijn van de heilige geboden Gods, zowel naar de letter als naar de geest van deze geboden. Wanneer wij als zulke mensen voor God komen, zullen wij verhoogd worden; dat is; wij worden voor het gericht van God vrijgesproken en zó voor Hem gesteld, alsof wij in waarheid rechtvaardig waren."

Opvoedingsavond / Kadervorming LCJ

Jongeren en seksualiteit ... het is een onderwerp dat volop in de schijnwerpers staat. Niet alleen kranten en media vertellen ons dat er noodzakelijk aandacht aan geschonken moet worden; ook uit christelijke hoek klinkt de roep om bezinning op dit thema. Nog altijd blijkt dat ouders en opvoeders het moeilijk vinden dit onderwerp met jongeren bespreekbaar te maken: Op welke leeftijd ga je je kind voorlichting geven en hoe? Hoe moeten jongeren omgaan met seksualiteit in de verkeringsstijd en hoe kunnen en moeten we daar als ouders/opvoeders sturing in geven? Wat kan het kerkelijk jeugdwerk daarin betekenen?

Om op deze en vele andere vragen een antwoord te krijgen, organiseert het LCJ dit voorjaar op zes plaatsen opvoedings-/kadervormingavonden met als thema: 'Jongeren en seksualiteit'. Sprekers zijn: Sarina Brons-van der Wekken, Erik-Jan Verbruggen en Harmien Mulder-de Groot; allen hebben ze deskundige ervaring in het leiden van soortgelijke avonden.

Ouders, kerkenraadsleden, leidinggevenden en belangstellenden zijn hartelijk welkom!

Datum	Plaats (CGK)	Gebouw/adres:
14 februari	Sliedrecht	De Hoeksteen, Karel Doormanstraat 1A
19 februari	Bunschoten	De Fontein, Bikkersweg 7
5 maart	Siegerswoude	Elim, Taeyewijk 1
18 maart	Noordeloos	Rehoboth, Noordzijde 1
19 maart	Urk	Eben-haëzer, Almerelaan 1
27 maart	Middelharnis	Hoflaan 41

Vanaf 19.30 uur is er koffie/thee. Alle avonden beginnen om 19.45 uur. Meer info is te vinden op www.lcj.nl, via info@lcj.nl of bij de jeugdwerkadvisers: 0184-416020/417828